

Bioloģisko atkritumu kompostēšana mājsaimniecībās

Reģionālais seminārs par bioloģisko atkritumu apsaimniekošanu Viduslatvijas atkritumu
apsaimniekošanas reģionā

16.04.2026. Bauska

Ināra Teibe, LASA projekta eksperte

Eiropas Savienības LIFE programmas integrētais projekts "Atkritumi kā resursi Latvijā –
Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju"

Bioloģisko atkritumu kompostēšana Preiļu novada un Liepājas pilsētas viengimeņu privātmājās

Kompostēšanu privātmāju mājsaimniecībās uzsāka:

- Liepājā 2022.gada decembrī 68 privātmāju mājsaimniecības, bet turpināja 67 mājsaimniecības;
- Preiļu novadā 2022.gada decembrī 32 privātmāju mājsaimniecības.

Saņēma projektā iegādātus kompostēšanas konteinerus 1 000 litri un 1 200 (3 x 400) litri.

Mājsaimniecību sadalījums pēc piemājas dārza platības

Dārza teritorijas platība m ²	<300 m ²	300-550 m ²	550-1000 m ²	>1000 m ²
Liepāja	16%	24%	44%	16%
Preiļi	47%	9%	19%	25%

Šo gada 4. – 11. jūlijā Liepājas mājkompostētājus apmeklēja Latvijas Atkritumu sadarbības asociācijas pārstāves Lienes Jākošone un Zane Rūpeta projekta "LIFE Waste to Resources (IP LIFE20 IPE/LV/000014). Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju" ietvaros, lai apskatītu, kā projekta dalībniekiem veicas ar mājkompostēšanu, kā arī sniegtu kādu noderīgu padomu. Tika apmeklētas vairākas mājkompostēšanas, kuras kālbrāt piekirta pasākības ar savu pieredzi.

Aizvadītā gada decembrī Liepājā 68 privātmāju mājkompostēšanas uzstādīja šāļā projekta, sasnēot beztermiņa ietvaros speciālu kompostēšanas tvertni. Dalībnieku uzdevums ir nodārt mājkompostēšā radušos bioatkritumus, tos kompostēt, kā arī iesāstības informāciju sniegtān par savā mājkompostēšā kompostēto atkritumu daudzumu un to veileim periodā līdz 2023.gada 31.decembrim.

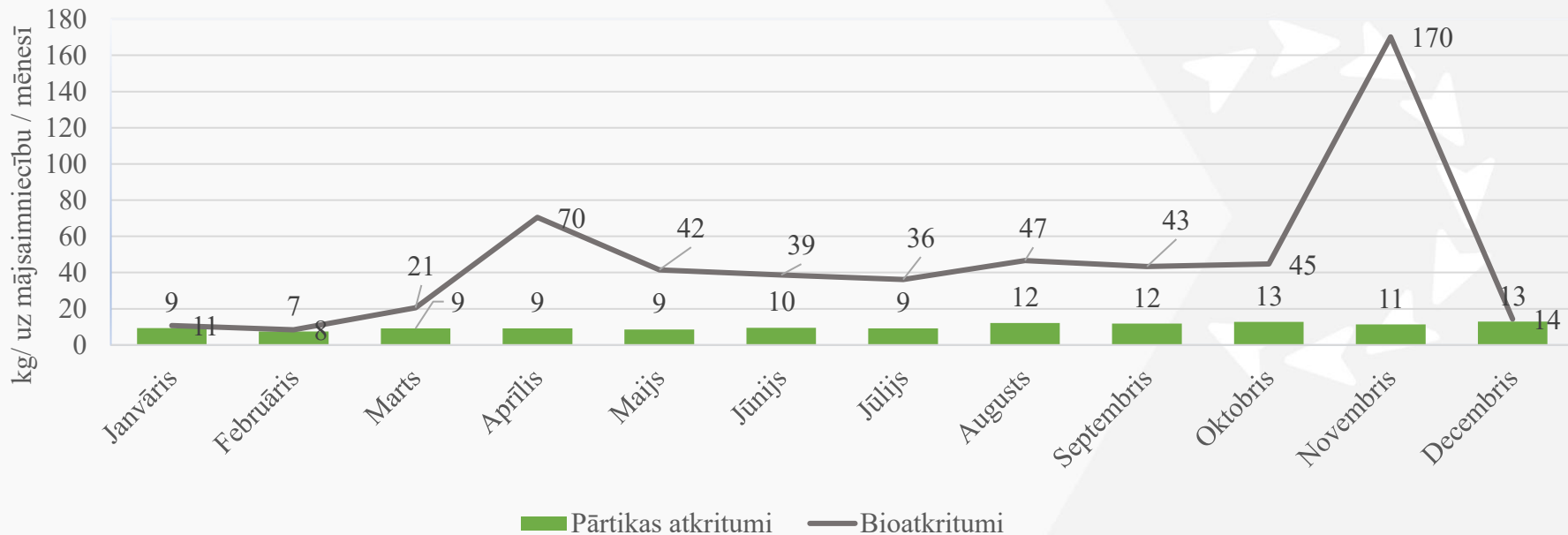
Kopā projekta uzskāšanas ir pagāļūji 7 mēneši, un tas ļāu izvērtēt apkopotos datus par katru mājkompostēšā. Ik mēnesi projekta dalībnieki sniedz datus projekta koordinātorēm par mājkompostēšā savāktā bioatkritumu daudzumu iepriekšējā mēneša laikā. Pēc projekta koordinātorēs Lienes Jākošones sniegtā informācijās, visējā mēnesī (periodā par šā gada janvāri – jūnijā) mājkompostēšā Liepājā radījusās no 30 līdz 32 litriem pārtikas atkritumu, kas veido no 8 līdz 10 litriem pārtikas atkritumu uz katru mājkompostēšā personu.

Savāktā atkritumu daudzums mājkompostēšā ir atšķilgās, ņemot vērtā cilvēku skaitu mājkompostēšā, iepirkānās un ēdiena gatavošanas parādumus. Ēdiena atkritumus var ievērojāmi samozināt, veicot pārdomātu iepirkānos, tāču jā ģimene pastāvīgi gatavo mās, tāļā skaitā uzstādā daudz lieto dārzeņus, tad bioatkritumus

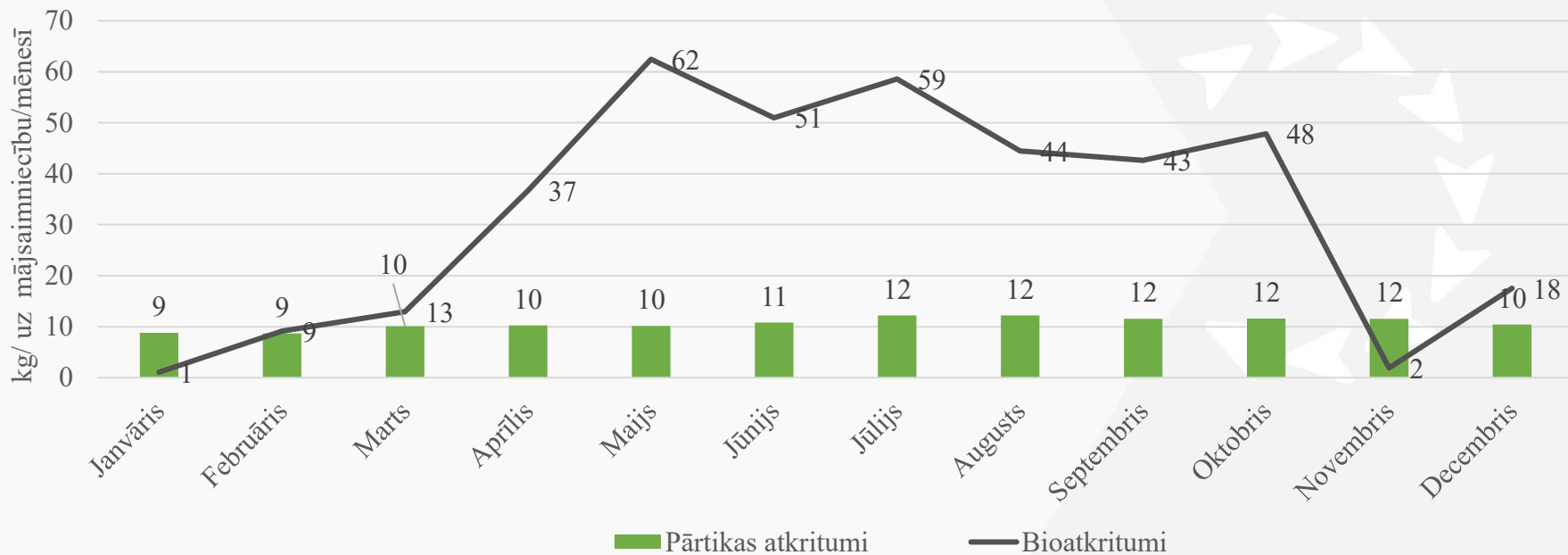

es un funkcionāls sākānos. Papāļus informāciju pieļānos

Mājkompostēšanā pārstrādātais bioatkritumu daudzums Preiļu novadā, kg/uz mājsaimniecību/mēnesī

Mājkompostēšanā pārstrādātais bioatkritumu daudzums Liepājā, kg/uz mājsaimniecību/mēnesī

■ Pārtikas atkritumi

— Bioatkritumi

Pārtikas atkritumu daudzums (LIFE projekta dati)

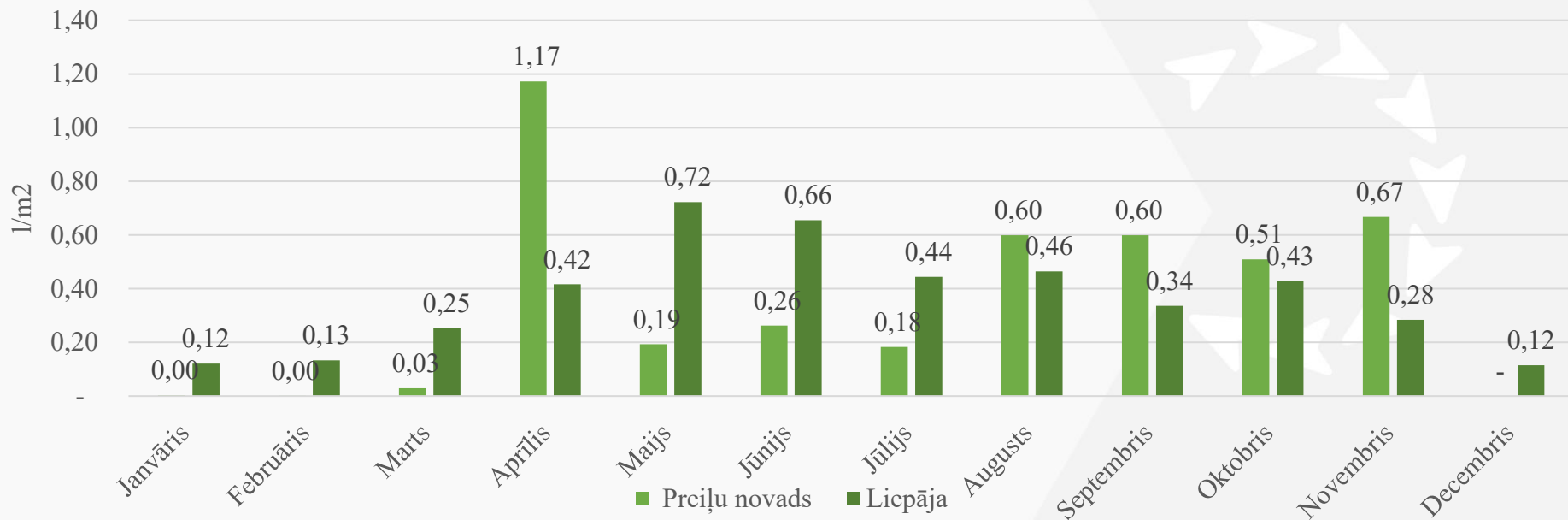
Pilsēta	Vidējais pārtikas atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju gadā, kg	Vidējais pārtikas atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju gadā, m ³
Rīga	52	0,152
Liepāja	42	0,123
Preiļi	41	0,120

Mājsaimniecībā radītais pārtikas atkritumu daudzums ziemas periodā

Mājkompostēšanā pārstrādātais zaļo atkritumu daudzums Liepājā un Preiļu novadā, l/m²

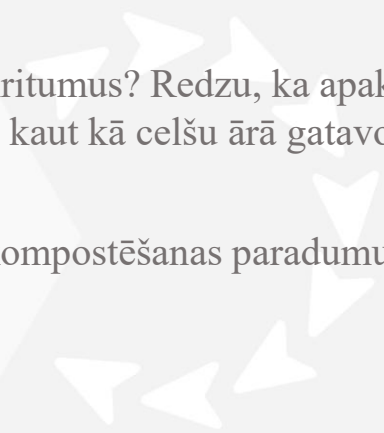
Māsaimecībās pārstrādātais bioloģisko atkritumu daudzums

Pilsēta	Kopējais savākto pārtikas atkritumu daudzums	Pārtikas atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju gadā	Kopējais pārstrādātais zaļo dārza atkritumu daudzums	Pārstrādātais zaļo dārza atkritumu daudzums un 1 iedzīvotāju
Liepāja	7,8 t	37 kg	23 t	190 kg
Preiļi	3,5 t	40 kg	12 t	140 kg

Dalībnieka novērtējuma anketa (Preiļu novads, 19 respondenti)

- Ir bijis daudz padomu, ieteikumu - milzīgs paldies par visu, kas šī gada laikā gūts - gan kontainers, gan zināšanas.
- Kā fiziski ērtāk izņemt gatavo kompostu, ja visu laiku sanāk mest virsū jaunus atkritumus? Redzu, ka apakšā ir jau izmantojams komposts. Laikam nākamgad kaut kā nostumšu nost negatavo un kaut kā celšu ārā gatavo. Bet citādi- viss sanāca!
- Paldies par doto iespēju un sniegto izsmēlošo informāciju, iepazīstot un veicinot kompostēšanas paradumus mūsu ģimenē!
- Tika saņemti labi ieteikumi un padomi kompostēšanas procesam
- Ļoti stimulējošs atbalsts! Un zināšanas. Paldies!
- Kompostēšana nav tika bioloģisko atkritumu uzkrāšana, tā ir noteiktas tehnoloģijas ievērošana (kūdras, biokompostētāja pievienošana utt.) lai notiktu organisko vielu noārdīšanās līdz izmantojamai augsnei.

Padomi veiksmīgai kompostēšanai (I)

Mājsaimniecībā radītos bioloģiskos atkritumus atļauts kompostēt, ja kompostēšana tiek veikta uz savā īpašumā esošas zemes un tas nerada draudus cilvēku dzīvībai, veselībai, videi, kā arī personu mantai. Saražoto kompostu drīkst izmantot tikai paša saimnieciskajām vajadzībām.

1. Kompostēšanas vieta

Kompostēšanas vietu iekārtojiet daļēji noēnotā un acīm neuzkrītošā vietā. Jūsu kompostēšana nedrīkst radīt neērtības kaimiņiem. Ieteicams turēt divas komposta kastes, lai varētu pārcilāt kompostējamo materiālu un vienu no tām turēt komposta nogatavināšanai. Pārdomājiet vai tiksiet līdz kompostēšanas vietai arī ziemā, kad būs sasniedzis sniegs.

Ja kompostējiet virtuves pārtikas atkritumus, tos lieciet kompostēšanas tvertnē un aizsargājiet tvertni pret žurkām un citiem grauzējiem. Ieteicams kompostēšanas tvertnes pamatnē ieklāt smalku metāla sietu vai režģi, kas pasargās no nevēlamiem grauzējiem.

Padomi veiksmīgai kompostēšanai (II)

2. Kompostēšanas process

Kompostēšana ir bioloģisks process, kurā piedalās mikroorganismi. Mikroorganismu darbībai vajadzīgs ogleklis (C), slāpeklis (N), ūdens (mitrums) un barības vielas, kā arī gaiss jeb skābeklis. Kad komposta kaudzes sastāvdaļas sāk bioloģiski noārdīties, tā sāks sakarst. Lai izvairītos no komposta kaudzes pūšanas un smirdēšanas, kaudze ir jāpārjauc, lai tai pievadītu skābekli. Gaisa pievienošana kaudzē paātrinās bioatkritumu sadalīšanos. Kompostam jābūt mitram, tas nedrīkst būt slapjš vai sauss. Ja nav pārliecības, ka kompostēšanas laikā tiek nodrošināta 50 – 70°C temperatūra, kompostā nav ieteicams likt slimos augus.

Sagatavoto komposta materiālu ieteicams izsijāt, lai atdalītu materiālu, kas vēl nav sadalījies. Gatavo kompostu katru gadu izlietojiet dārzā augsnes ielabošanai.

Padomi veiksmīgai kompostēšanai (IV)

Visus kompostējamos materiālus iedala divās grupās “zaļie” un “brūnie”, ņemot pēc tilpuma, izmanto proporciju - 75% “brūnās” sastāvdaļas (C) un 25% “zaļās” (N).

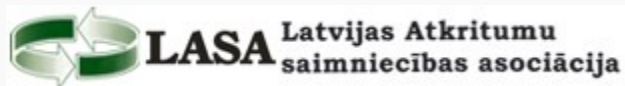
“Brūnie” atkritumi ir oglekļa (C) avots - nodrošina mikroorganismus ar oglekli kā enerģijas avotu, lai tie spētu sadalīt organiskos materiālus.

“Zaļie” atkritumi ir slāpekļa (N) avots - nodrošina komposta mikroorganismus ar olbaltumvielām, tā sekmējot to augšanu un vairošanos.

Paldies par uzmanību!

Birojs: Vēja iela 33-1, Rīga, LV-1004
Tālrunis: +371 29171599
E-pasts: lasa@lasa.lv

wastetoresources.kem.gov.lv

[LIFEwastetoresources](https://www.facebook.com/LIFEwastetoresources)

[waste_resources](https://twitter.com/waste_resources)

[wastetoresources](https://www.instagram.com/wastetoresources)

[waste to resources](https://www.linkedin.com/company/waste-to-resources)

[wastetoresources](https://www.youtube.com/channel/UC...)

LIFE integrētais projekts "Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju" (LIFE Waste To Resources IP, LIFE20 IPE/LV/000014) tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas finansiālu atbalstu.

Informācija atspoguļo tikai autoru nostāju un viedokli, un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūras (CINEA) nostāju un viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne finansējuma piešķirējs nav atbildīgi par pausto saturu.